

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Remények és valóságok.

Azok a bomlasztó irányzatok, amelyeknek nyílt és rejtett veszedelmire annyszor és annyi nyomatékkl rámutattunk, most is állandóan erjesztik a társadalmat és a közéletet. Csak taktikájuk látszik kissé megváltozottnak.

Felismerték az abban rejlő veszedelmet, hogy erejükben és hatásukban bízza, annyira kimerészkedtek a külvilág elé. Erős csapásokat mértek rájuk a keresztény magyar társadalom előőrsei. Vezető embereik egymás után hagyták ott a Reform-klubot és a Választójogi-ligát. Megtagadták a közösséget, politikai lapjukkal, a Világgal. A nagymester körleveleket intézett az összes páholyok főmestereihez, leintve őket a politizálásról s azt a tanácsot adva nekik, hogy „bölcsességgel és erővel álljanak ellent minden törekvésnek, a mely a politikai pártok tusáját akarná belevinni a szabadkőműves szentélyek(?) dolgozó csendjébe...“

Nagyon szép szavak, ha bennök himni lehetne. Ámde nagyon sok külső jel mutatja, hogy a progresszív irányzatok erjesztő munkája meg nem szűnt, csak módszert változtatott.

Ma már a páholyok kevésbé törek-szenek a külső világ elé, de vezetőik annál nagyobb munkát végeznek az általuk alkotott, most már újtökre eresztett „profán“ intézményekben. A Reform-klubot és a Választójogi-ligát, mint tagok, könnyedén hagyták ott azok, a kikre nézve már kellemetlenné kezdett lenni, hogy olyan nagyon előtérben voltak. Annál intenzívebb működést fejtettek ki a szociáldemokráciával az általános választójogi mozgalmakban. A tömegsztrájk rendezésében, ennek polgári vezérkara tele volt főmester és nem főmester testvérekkel.

„Világ“-gal megszákították a kapcsolatot(?), de programjuk a Világgal hajszálig egyező s a Világ szer-

kesztői: a régi, dr. Bálint Lajos az Eöt-vös-páholy főmestere és az új Purjesz Lajos a Demokrácia-páholy egyik főembere, a harcoló szabadkőművességben vezető egyéniségek.

A szabadkőművesség vezető emberei irányították a tanítóknak a kellő határokon túlcsapott mozgalmát is. Ugyancsak ők akarják a „Tanítók Szabad Egyesületét“ életre kelteni, bízza az új kultuszminiszter engedékenységében. Zigány Zoltán, Ember Jenő és Somogyi Béla az életre keltő mozgalom emberei, akik nyílt levélben követelik az egyesület felüggesztett működése szabadságának visszaadását, hogy legyen egy intézmény, melyből rendszeres hadjárat indul a vallást és történelmet tanító iskola ellen.

Az Uttörőben a Szabad Egyház címe alatt a felekezetenküliség szervezése mellett bont zászlot egy „képesített unitárius pap“ az amerikai ú. n. „Fri Csöres“ (szabad egyház) mintájára, hogy legyen hely, a hol saját elvhirde-

T Á R C A.

A nép ereje.

(Elmondattott a népszövetség közgyűlésén Gyulafehérvárt, 1913. évi március hó 30-án délután.)

A népszövetségnek kitűzött célja, hogy a népen segítsen. A népszövetség tehát nem az úri osztályért van, hanem a népért. A népszövetség az úri osztályra nézve csak azért teher, mert az urak csak fizetnek a népszövetség fennállásáért, de semmi hasznuk nincs belőle, sőt kettős teher a népszövetség az urakra nézve, mert nem csak fizetnek tagsági díjakat, hanem beszédeket és felolvasásokat tartanak, saját költségükön utaznak és az egész szövetségnek minden ügyeit vezetik, a mi mindig nagy fáradsággal jár. Némelykor szegény emberek utaznak ezen ügyben, de akkor nagyobb urak fizetik az útiköltséget. Budapesten jölkü ügyvédek segítenek teljesen ingyen a népszövetség tagjainak ügyes-bajos dolgában. És mindez csak azért történik, hogy népünk erősebb és boldogabb legyen. Ha kérjük, hogy hát mégis tulajdonképen mi vezeti az urakat arra, hogy annyi költség-

get és fáradságot nem sajnálnak áldozni a népért? azt felelem, hogy a fővágó ezen eljárásunkban édes hazánknak forró szeretete. Ha ugyanis népünk erős és boldog: akkor szeretett édes hazánk is erős és boldog. Olyan nagy érdek van tehát azokban, melynek ügyét híven kell szolgálnia minden embernek, ki e szent haza földjén lakik, és jó szíve és jó lelke van.

Vizsgáljuk és nézzük meg most okosan és csendesen, hogy a népszövetség említett magasztos célját hogyan és minő eszközökkel érheti el.

A népnek boldogítására szükséges:

1. az oktatás; 2. a műveltség; 3. a munka; 4. a takarékoság; 5. a vallásosság. 1. A népnek megerősítéséhez és boldogításához legelső teendő a népnek oktatása és tanítása. A nép nyomorúságának és szerencsétlenségének legtöbbször főoka a tudatlanság. Hogy a nép városban lakik-e, vagy falun; az nem sokat határoz. A tudatlanság úgy a városban, mint a faluban nagy szerencsétlenség. A tudatlan ember babonás, féltékeny, ügyetlen, iszonyú makacs és bizalmatlan. Hisz annak, a ki hibáinak hizele és még a lehetetlent is neki megígéri. És rendszeren be lesz csapva. Azonban a tudatlan ember csak igen ritkán és nehezen hisz annak, ki neki javát akarja. A tudatlan embernek munkája is

rendszeren igen hozadalmos és gyenge. A mit egy művelt fejű ember egy órányi idő alatt jól el tud végezni: azzal egy hasonló szakban dolgozó tudatlan fejű ember elbelsődik 12 órán keresztül, és még sem jó a munkája. Sok időt és erőt veszteget és gyenge az eredmény. Az ilyen emberrel senki sem dolgoztat szívesen. De élni kell a szegény embernek, és él nyomorúságban. Ha tanult volna, jobb sorsa volna. A híres Nagy Károly császár gyakran vette észre, hogy halált megvető vitéz katonái, kik a Frankok népéhez tartoztak, gyermekes módon remegnek, elbűnnek és ha szerét tehetik, elszaladnak. Efficék történtek a szászok, avarok és olaszok elleni háborúkban. Kutatta Nagy Károly császár ezen jelenségek az okát és megtalálta a Frank népnek tudatlanságában. A Frankok ugyanis, kiknek unokáit ma franciáknak nevezüik, látván, hogy a szászok, avarok és különösen az olaszok tanultabbak, műveltebbek és ügyesebbek mint ők: ezeket felsőbb lényeknek gondolták és tartották, félték tőlük és nem volt kedvük ellenük harcolni. A császár éleseszű ember lévén, hamar segített a bajon. Azonnal Angolországból, Irországból és Olaszországból papokat és szerzeteseket hívott birodalmába; mindenféle iskolákat állított fel; a tanárokat és tanulókat, ha

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlok. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

tők tanítsák az ő hittanukra, a monizmusra és minden vakhít(?) elleni harcra az ő gyermekeiket, hogy legyen szószék, amelyről az ő materializmusukat, az ő monizmusukat hirdethessék, „nehogy más vallások hitoktatója boldondítsa meg a felekezetenküli szülő gyermekeit”. „nehogy a fennálló vallások hitoktatása megrontsa az alapot.” — Mily kecsesgató kilátások a keresztény hitélet és egyházi intézményeihez ragaszkodó magyarságra nézve!

A progresszív munka tehát nagy igyekezettel folyik tovább az egész vonalon és sajnos kell megállapítanunk, hogy a társadalmi téren nincs béke és megnyugvás.

A különböző irányok ütközése állandó. Új küzdelmek várnak a keresztény magyarságra, melynek első kötelessége éber figyelemmel kísérni ezeket az üzemeket, és teljes kitartással küzdeni a hit és haza szent érdekeiért, bízva a Gondviselésnek a nemzet és egyház fellett *örökös hatalmában*. A feltámadás nagy ünnepén rövid pihenőre tértünk családi szentélyeinkbe, hogy ott is ápoljuk a hit és hazaszeretet tiszta tűzeit. Most az ünnepek békéje, nyugalma és áhítata után új erővel vértette fel magát minden igaz magyar ember a reá váró nagy küzdelmekre. (Ny. Sz.)

X. Pius pápa jubileumi apostoli levele.

Ezen levelünket olvasó minden keresztény hívőnek üdvöt és apostoli áldást. Ama nagy és jelentős eseményről való

szorgalmasak voltak, gazdagon megjutalmazta. Már megtermett férfiú volt és mégis megtanulta a latin nyelvet, hogy olvashassa a legszebb könyveket; a palotában külön iskolát állított fel a nemes ifjak számára; azokat tanulásra kényszerítette és gyakran ő maga is tanított. Böles fáradozásának az lett az eredménye, hogy Franciaország a világ legműveltebb és leggazdagabb országa lett, és az mai nap is.

Napjainkban is tagadhatatlan, hogy a tanultabb katona minden tekintetben ügyesebb, használhatóbb és bátrabb, mint a tanulatlan, pedig a katonának csak verekedni kell.

Annál inkább szükséges a tanultság a földművelés, ipar és kereskedelem terén. Tanultság nélkül nincsen előrelátás, nincsen körültekintés, nincsen számítás, nincsen tisztességerzet, nincsen nemes törekvés, de van egyszerű majmolás. Egy művelt eszű szabómester akármilyen idomtalan testre jó ruhát tud készíteni, mert gondolkodni, számítani tud és így találékony. Ugyazintén egy tanultabb fejű cipész a legeltorzultabb lábhoz is tud alkalmas cipőt készíteni. De akik majom módra tanulták meg mesterségüket: azok csak sablon szerint dolgoznak, és fogalmuk sincs arról, hogy még másképpen is lehet, sőt némelykor kell is dolgozni.

Az iskoláztatás az elme kiművelésére és hajlékonytá tételére feltétlenül szükséges, akárminő pályát veszünk tekintetbe. Népiünk azonban az iskola iránt érzéketlen. A mit tesz az iskoláért, azt muszáj-

megemlékezés, amelynek fogva ez előtt 16 századdal az Egyháznak is végre a béke jutott osztályrészül, míg az egész katolikus világot a legnagyobb örömmel tölti el s nekik a jámborság gyümölcsseit termi, addig elsősorban minke; az égi javak gazdagságának megnyitása arra indít, hogy az ilyen ünnepség az Urban kiváló és bő gyümölcsöket hozzon.

Éppen azért alkalmoszerű, hogy Nagy Konstantin császár milánói rendeleteinek kiadását megünnepeljük, amelyet nemokára követett a Maxentius fölötti győzelem, amelyet a dicső keresztel nyert meg és a kegyetlen keresztényüldözéseknek véget vetve, nekik azt a szabadságot szerezte meg, amelynek ára a Megváltó és a marttyrok vére volt. Abban az időben a küzdő Egyház első diadalát ülte azon diadalai közül, amelyek az ő korában mindenféle üldözések után folytonosan következnek s az ilyen nap az emberi társadalomra mindig igen bő áldást hozott. Ugyanis az emberek a bálványimádással lassankint felhagyva, úgy törvényeikben, mint erkölcsükben és intézményeikben az élet keresztényi felfogását mind jobban és jobban felölték és így történt, hogy az igazsággal egyszerre a szeretet is virágzik a földön. Tehát illő, hogy e kiváló alkalommal, amelyben ily nevezetes tény újul fel, az Istenhez, az ő Szűz Anyjához és a többi Égiekhez és Apostolokhoz különösen és hathatósan esedezünk, hogy az egész világ az Egyház dicsőségét és tiszteletét megújítva, ily dicső anyának ölébe siessen, hogy azon védekedjen, a melyekkel hitünk meg gondolatlan ellenségei igazságát elsőtétíteni törekuszenek, erejéhez képest eloszlassa, a római pápát leg-

ből teszi. A népszövetség az iskolát megakarja szeretetni a néppel. A népszövetség az iskolán kívül is akarja nevelni a népet. Ezért gondoskodik mindenütt az országban szép összejövetelekről, beszédekről, felolvasásokról. Tartalmas és tanulmányos füzeteket osztat szét, úgyszintén kalendáriumot is igen szép oktató részekkel. A füzetek és kalendárium, melyeket mindenki megkap, a ki tagja a népszövetségnek, tiszszerte többet érnek, mint az a csekélyke tagsági díj. Lépien be tehát mindenki a népszövetségbe, aki még nem tagja, mert hiszen neki lesz ebből legnagyobb haszna. A népszövetségi füzetekben mindenről van szó, a mit a köznapi életben tudnia kell. Kioktat, hogy adóügyekben miként kell védekeznie; építésnél, anyagbevásárlásán, valamint a termények vagy iparcikk eladásánál mi módon kell eljárni, hogy ne károsodjunk, hogy senki minket be ne csaphasson. Hiszen tudjuk, hogy sok igen finom és kedves úriember mások becsapásából él. Ha tanulunk, sok jót olvassunk és ügyelünk: akkor senki sem tud minket becsapni. Ha azonban mocskos könyveket és füzeteket olvasunk: azok csak megmérgeznek bennünket és úgy testileg, mint lelkileg szerencsétlenségbe döntenek. A rossz tartalmú könyvek csak akkor lesznek jók, ha már elégettük.

2. A műveltség a tanultság mellett szintén szükséges. A műveltség nem mindig jár együtt a tanultsággal. Vannak némelykor nagyon tanult, mondjuk képzett emberek, akik nyersekk, durvák, meggon-

főbb tiszteletével kiténtesse, végül a kath. vallásban mindenféle segédeszközre és és támaszra hívő lélekkel tekintettel legyen. Ilyenformán remélhetjük, hogy az emberek végre tekintetüket a keresztire szegezve, ebben az üdvösséges jelben a keresztény név gyűlölt is és szívük zabolátlan kívánságait is teljesen le fogják győzni.

Hogy pedig az alázatos könyörgések, amelyeknek az egész kath. világban e százados ünnepség alkalmával el kell hangzaniok, a hívek bőséges lelki javait teremjék, jubileumi formában azokat teljes bűtiszával óhajtuk összekötni s az Egyház minden gyermekét nagyon buzdítjuk, hogy imáikat és jámborsági cselekedeteiket a mieinkkel kapcsolják össze és ezt a nekik felajánlott jubileumi kegyelmet lelkük hasznára, hasonlóképp a vallás hasznára a legjobban használják ki. Miért is a Mindenható Isten irgalmában és sz. Péter és Pál boldog apostolok tekintélyében bízza, mindazon oldási és kötsési hatalomnál fogva, amely Nekünk méltatlanoknak istenileg adatott, és meghallgatva VV. FF. NN. S. R. E. Cord. Inquisitores Generalest, jelenlétiükben minden egyes és mindkét nembeli keresztény hívőnek, kik akár székvárosunkban laknak, akár oda érkeznek, akik ebben az évben Fehér-Vasárnaptól kezdve az Egyház békéjének emlékére a százados ünnepségeket megkezdik egész a Bold. Szűz szeplőtelen fogantatásának ünnepével bezárólag a Laterani sz. János és sz. Péter és Pál apostol fejedelmek basilikáit a városon kívül egyenkint kétszer meglátogatják és itt egy ideig a kath. Egyház és az Apost sz. szék jóléteért és felmagasztaltatásáért, az

dolatlanok, hogy úgymondjam, utálatosak. Vannak olyanok, kik tudosok és műveltek. Vannak olyanok is, kik keveset tudnak, de jó szívűek, jó lelkűek, tisztességtudók, kedvesek, szeretetreméltók; egyszerű műveltek, művelt szívűek és művelt lelkűek. Ezeknek fellépése kedves, előzékeny, megnyerő. Ezen a téren úgy a kereskedők, mint iparosok, munkások és földműveseknél nálunk igen sok a kívánni való. A népszövetség ezen a bajon is akar segíteni. Embereink igen gyakran durvák, hazugok, sértegetők, utálatosak és így elijesztik maguktól azon elemeket, kiktől finomság és előzékenység mellett igen nagy jövedelmet és pártfogást nyerhetnének. A műveltség, mondjuk, hogy a megnyerő előzékenység és tisztességes fellépés nagy társadalmi érték, és azoknál hasznosabb jár. Sem én, sem más olyan kereskedőnél nem vásárol, aki vevőjét vagy becsapja, vagy durván bánik vele, vagy kineveti, vagy pletykál róla. Viszont olyan iparossal vagy munkással nem szívesen dolgoztatunk, ki rossz anyagot használ, ígéretét nem váltja, felesel, nem a munkaadó, hanem a saját gusztusát követi, vagy aki pláne gyalázza és rágalmazza munkaadóját és annak házát, és a nyílt utcán mások bosszantására csunyan káromkodik.

Utánózzuk a franciákat és németeket, kik olyanok, mint a vaj és méz, nem lehet tőlük szabadulni csak úgy, ha veszünk vagy rendelünk náluk valamit. Városunkban a legényegylet működése nyomán a műveltségnek igen szép jelei mutatkoznak.

eretnységek kiirtásáért és minden tévelygő megtéréseért, a keresztény fedelmek egyetértéseért és az egész hívő nép békéjeért és egészségeért a Mi szándékunk szerint imádkoznak és ezen időn belül egyszer gyónnak s megáldoznak és ezen felül kiki tehetségéhez mérten, vagy a szegények részére, vagy ha inkább akarják, jámbor célokra alamizsnát adnak, minden bűnükért az általános jubileum értelmében teljes bűcsút engedélyezünk. Azoknak pedig, akik városunkba nem jöhetnek, ugyanazon teljes bűcsút engedélyezzük, csak templomukat vagy templomaikat, amelyeket e célra a plebánus jelöl ki, hasonló időközben hatszor látogassák meg és más a fentebb említett jámborsági cselekedeteket teljesen végezzék el. Azonkívül megengedjük, hogy ez a teljes bűcsút azon lelkekre is, akik szeretetben Istennel egyesülve ez életből átköltöztek, alkalmazható és érvényes legyen, hogy így rajtuk is segítsünk.

Megengedjük, hogy a hajósok és utasok, midőn elköltöznek, vagy máshová biztos állomásra mennek, a főntebb ért cselekedeteket elvégzése után és a székes-egyház vagy egy nagyobb temploma vagy lakóhelyük vagy az állomás plebániális templom hatszori meglátogatása után ugyanazon bűcsúkat nyerhessék el. Mindkét nembeli szerzetes személyeknek pedig, sőt azoknak is, akik állandóan klauzura alatt élnek, nemkülönbön másoknak, akár laikus, akár egyházi, akár világi, akár szerzetes is az, a börtönben és fogságban levőknek is, vagy akik valamely betegségben szenvednek, vagy akit más akadály tartóztat fel, akik az említett cselekedeteket vagy azok közül

3. A népek erejét és boldogságát legfőképpen elősegíti a kitartó, szorgalmas munka. Megvetendő ember az, ki nem szeret dolgozni. Tűzre való egyén az, ki saját emberségéből nem tud tisztességesen megélni. A munka nemesít és fenntart. Az az ember, ki nem dolgozik, hamar megcsúszkál és elpusztul. A legszebb családok is megsemmisülnek, ha megvetik a munkát. Sőt egész nemzetek megaláztatnak és eltűnnek a földszínéről, ha nem szeretik a munkát. A hűnök, avarok, kúnok, besenyők és más népek elpusztultak, mert nem szerettek dolgozni. A haldan igen hatalmas törökök most vannak a megsemmisülés útján, mert nem szeretnek tanulni és dolgozni. Sok nevezetes magyar család is azért jutott koldusbotra, mert nem akartak tanulni és dolgozni. Henye élet mellett a legnagyobb kincsek is kámforra változnak. A maroknyi szászok itt Erdélyben, elszigetelten minden rokonaiktól, a mai napig jólétben fenntartották magukat: mert mindig szerettek tanulni és dolgozni. Közöttük nincs koldus, mert ott iszonyú szegény koldusnak lenni. A dologtalan nép mindenütt szegény és az ilyen népnél mindenki koldus akar lenni, hogy ingyen élhessen. Az ilyen nép a gazdagságot tartja szegénynek, de azért első gondolata az, hogy minél hamarabb elrabolhassa azt. Rablás és potya az ilyen népek élete. Az ilyen nép megérdemli, hogy csúfosan pusztuljon el.

(Folyt. köv.)

az egyiket-másikat nem végezhetik el, megengedjük, hogy a gyóntató azokat a cselekedeteket más jámborsági cselekedetekre változtassa vagy más legközelebbi időre halaszthassák és azokat összekapcsolhassák azzal, amire maguk a bűnbánók képesek, sőt élünk a felmentési jogokkal azon gyermekek áldozására vonatkozólag is, akiket még nem bocsátottak oda, meg — éppen úgy el is engedjük. Azonfelül minden egyes keresztény hívőnek, legyen az laikus vagy egyházi, világi vagy szerzetes, bármily rendű és rangú, ha még különösen is meg kell nevezni, alkalmat nyújtunk, hogy maguknak az eredmény elérése végett bármily világi vagy szerzetes gyóntatót választhasson, aki tényleg approbálva van, és ezen joggal szabad élniök a zárdáknak is, a novíciusoknak és más nőszemélyeknek is, akik klauzura alatt élnek, ameddig approválva lesz a gyóntató a zárdák részére. Az ilyen gyóntató a jelzett idő alatt mindazokat, akik nála végzik a gyónásukat azon szándékból, hogy a jelenlegi jubileumi kegyelmekben részesedjenek, és a többi szükséges cselekedete is e célból e sorrendben elvégzik, addig lelkiismeret foruma előtt a kiközösítés, a felfüggesztés és más egyházi ítéletek és fenyítékek alól, amelyek az egyház a jog vagy ember részéről valamely okból hozottak vagy a melyekkel valakit sújtottak, sőt azon esetek alól is, amelyek az egyes főpásztoroknak vagy Nekünk az Apostoli Széknek, vagy egyes esetekben bárkinek ez és speciális módon a római pápának és az Apost. Széknek fenntartott esetei alól is, és azok is, akiknek bármily terjedelemben is értetődik a megengedés, nem engedtetett meg, nemkülönbön mindenféle bűn és kihágások alól, bármily súlyosak és nagyok is legyenek, még ha azok ugyancsak a rendes személyeknek, vagy Nekünk és az Apost. Széknek is volt fenntartva, a mint előbb említők, üdvösséges bűnbánattal egybekapcsolta cselekedeteket és jogszerint, amelyek össze is kell kapcsolni, s még ha eretnekségről is van szó, ha előbb megtagadja azt esküvel és a tévelyt visszavonja, amint az egyházjog megkívánja, feoldozhatja; nemkülönbön bármely fogadalmat, ha eskü alatti is fogadta és csak az Apost. Széknek van fenntartva (kivéve mindig a tisztaság, a szerzetesi és azon kötelezettségi fogadalmakat, amelyeket még egy harmadik is elfogadott vagy a melyekből egy harmadiknak kár származnék.)

Nem célunk azonban, hogy a jelen sorok által bármely más szabálytalanságok alól akár „ex delicto“, akár „ex defectu“, akár nyilvános, akár titkos vagy ismert legyen is az, vagy bármely alkalmatlanság alól a visszavonás módján dispnzálni, vagy valami jogot adni a dispnzálásra a fentebbieken kívül vagy alkalmassá tevésre és az előbbi határozat visszavonására még a lelkiismeret fóruma előtt sem; épúgy sem a boldog emlékezetű XIV. Benedek, a mi elődünk által kiadott s hozzáfűzött kijelentésekkel ellátott „Sacramentum Poenitentiae“ kezdetű határozatát megszorítani, eltörölni, végül ezen jogok azoknak, akiket Mi és az Apostoli sz. Szék vagy valamely praelátus, vagy valamely egyházi törvényszék névszerint kiközösített, felfüggesztett vagy kijelen-

tette róluk, hogy az egyházi ítélettel és fenyítéssel vannak sújtva, vagy nyilvánosan ki volt ez hirdetve, hacsak a kiszabott időn belül eleget nem tesznek s mindazzal, amivel szükséges, egyet nem értenek, semmi módon sem adhatók meg s nem is kell megadni. Hogyha az előre kijelölt időn belül, a gyóntató ítéletének eleget nem tehettek, megengedjük, hogy feloldozzák lelkiismeretben pusztán csak a jubileumi bűcsúk elnyerése céljából, egybekapcsolva az azonnali elégtétel kötelezettségével ha erre képesek. Amiért is a szent engedelmség erényének nevében a jelenlevők szerint szorosan meghagyjuk és minden főpásztorunk megparancsoljuk, bárhol is legyenek, és azok helyetteseinek és alárendeltjeinek, vagy azok nem létében azoknak, akik gondot viselnek a lelkekre, hogy mihelyt a jelen levellet vagy ennek kinyomatott példányát megkapták, azt egyházaikban és egyházmegyéikben, tartományaikban, városaikban, falvaikban s mindenütt nyilvánosságra hozzák, vagy annak kihirdetéséről gondoskodjanak és a népeiket amennyiben lehetséges, az isteni íge hirdetése alkalmával kellőképpen előkészítve, a meglátogatandó székes-egyházat vagy templomokat, a mint fentebb szó volt, kijelöljék.

Határozataink és apostoli rendeleteink dacára, különösen azon biztos és kifejezett esetekben, amelyekben a feloldozási hatalom egy bizonyos időre a római pápának úgy van fenntartva, hogy még a bűcsúknak és jogoknak ilyen hasonló vagy különböző engedményei nincsenek meg, ha csak azokról kifejezetten említés vagy különös kérdés nem történik, bárkinek megadhatók. Nemkülönbön visszavonjuk azon szabályt, amelyre bűcsúk nem engedélyezhetők jubileumi bűcsúk módjára, s bármily rendnek vagy kongregációnak, vagy társulatnak ha eskü alatt, apostoli megerősítéssel vagy bármily megerősítéssel is van jóváhagyva és ha még a szokásaikat, engedményeiket kiváltásokkal és apostoli levelünkkel úgy a rendeknek, kongregációknak és társulatoknak és azok személyeinek bármiféle módon engedélyeztünk, jóváhagytunk és megújítottunk; mindezek alól összesen és egyenkint, ha bár azokról és azok különös egészének tartalmáról különös kifejezett és egyéni, nem pedig az általános záradékok által, amelyek különben is azt eredményezik, említés vagy más kifejezés leend, vagy más ennek a megtartására meghatározott forma meglesz, azokban a jelenlegiek értelmében elégséges kifejezés és az azokban megadott formamegtartás szempontjából benne foglalva különösen névszerint és kifejezetten az előre megjelölt eredmények elérése végett felmentést adunk. Hogy végül a jelen soraink, amelyet mindenhová nem küldhetők s mindennek ismeretére könnyen eljussanak, akarjuk, hogy a jelen sorainkat kézhez véve kinyomatott példányok által, amelyeket valamely nyilvános jegyző aláírásával és az egyházi méltóságban levő személy pecsétjével látott minden hely és nemzet előtt teljesen olyan hitelesnek tűnjék föl, mint a milyen lenne a jelenlegi levél, ha azt tartalmazná vagy azt mutatná.

Kelt Rómában szent Péternél, a ha-

lász gyűri alatt, 1913. március 8. pápaságnak 10-ik évében.

Ó szentségének különös meghízásból
R. Card. Merry Del Val.

A világegyházból.

Franciaország és gyarmataiban élő katolikus lakosok száma 1913. elején a következő volt:

Európa: 37.000.000, Ázsia: 960.000, Afrika: 1.192.209, Ausztrália: 51.829 és Amerika: 425.612.

Összesen: 39.649.650.

Németországban és gyarmataiban pedig: Európa: 23.821.453, Afrika: 88.891, Ausztrália: 32.852.

Összesen: 23.943.196.

Olaszországban: Európa: 33.900.000, Afrika: 23.000.

Összesen: 33.923.000.

Hollandiában: Európa: 2.063.163, Amerika: 67.023, Ausztrália: 65.154.

Összesen: 2.195.340.

Portugáliában: Európa: 5.408.132, Afrika: 750.000.

Összesen: 6.158.132.

Spanyolországban: Európa: 19.570.000, Afrika: 8.150.

Összesen: 19.578.150.

Belgiumban: Európa: 7.400.000, Afrika: 55.790.

Összesen: 7.455.790.

IRODALOM.

A kolozsvári Szent Imre Egyesület Évkönyve. Mint minden évben, az idén is kiadta a kolozsvári Szent Imre Egyesület évkönyvét. Régen tisztában vagyunk azzal, hogy a Szent Imre Egyesület falai között kell keresnünk az erdélyi katolikus intelligencia nevelésének egyik fontos tényezőjét. Akik a létre hívták az egyesületet, tudták, és akarták, hogy az egyesületnek nehéz feladatokkal kell megbirkóznia. Követte ezt a nagy cél. Hogy mennyire valósította meg célját, mennyi eredményt mutathat fel — intra et extra muros: — ezekre felel az évkönyv, az idény is. Van benne néhány méltató cikk az erdélyi püspök úrról, Pál Istvánról — a volt — és Erdélyi László dr. — a jelenlegi tb. elnökről. Ezenkívül néhány érdekes tanulmány, értekezés Erdélyi László dr.-tól (Szent Imre nevelésének alapelvei modern vonatkozással), Genovéva (György Lajos dr.) katolikus főiskolai ifjúság kulturális törekvései, (Válya Gyula dr.) Kővár krónikája (Persián Kálmán dr.) Japán reneszance-a — (Blénessy János.) Versek Petres Kálmántól és jelentések.

Gondos elolvasása után három dolog ragadta meg a figyelmem. Sok gondos és aggodó szem kíséri a Szent Imre Egyesület életét, különösen azoké, kik a katolikus ifjúságtól társadalmi reneszanszot várnak. Az Imreistákon függ a püspök szeme, ők tudják azt, és gyakorlatl kézzel akarja az Egyesület életét szélesmedrű munkásságba irányítani jelenlegi tb. elnöke, Erdélyi dr. Ha talán sokan vannak a részvétlenek, a közönyösek, de hála Istennek többen vannak az érdeklődők és törődők. Ez az egyik. A második

körülmény, ami figyelemreméltó, a főtítkári jelentés, annak nyílt, őszinte hangja — panaszos. Tudja a főtítkár, hogy az erdélyi katolikus egyetemi ifjúság az Imre egyesületben sorakozva fontos célt van hivatva betölteni, tudja, hogy a jövő képe előreveti árnyékát vagy fényét — már ott — s mégis: — „én most töredelmesen bevallom — írja Cseh főtítkár, — bizony hiszem, hogy ugyanígy cselekednék az egyesületnek minden egyes tagja, hogy végzett munkánk még a kisebb igényeket sem elégíthette ki s kitízött céljainkat nem szolgáltuk híven. Nyílt szó, férfias beszéd. Ha eredménytelenségről is van szó, mégis megnyugtató az, hogy a Szent Imre egyesület tudatában van annak, hogy többet adhatott volna, mert többet várnak tőle. Ahol bevallás van, ott van jószándék, van akarás a több munkára, a munkás jövőnek kialakítására. „Az egyesület sorsa a mi kezünkben van, bennünket érhet a vád, ha hanyatlásnak indul, rajtunk áll, hogy virágzóvá tesszük“. (Főtítkári jelentés.)

Váljék testté az ige és óhajtat!

Gyopár.

*

Mária-dalok. Irta Wégerné Földes Anna. Összegyűjtve imádságos lelkületű, meleg érzéstől áthatott Mária-dalocskák, melyeket a szerző, jó anyja emlékének ajánlva, pici kék könyvecskében tesz le az asztalunkra. A dalok jórészt már ismerjük (lapunkban jelentek meg), de örülnünk, hogy újra találkozzunk velük. Vallásosság szempontjából a szerző a legszebb kincseit nyújtja, s dalainak az a legigazibb bája, hogy semmi sincs bennük abból az idegességből, kapkodásból, töprengésből, inkább pózoló, mint érzett bánatból, ami annyi vallásos verset elront. Földes Anna oly egyszerű a dalában is, amilyen a szívében lehet. Mindenesetre ez a legnagyobb dicséret, amit mondhatunk az ő vallásos dalocskáiról. — Ez a körülmény oly kedvező a versre nézve, hogy alig lehet elővenni bírálatunknál a másik szempontot, a művésziesség kérdését. Mária-dalokban az egyszerűség — művészet is. És amikor szigorúak akarnánk lenni, ezek a dalok odaállanak elénk a maguk kedves egyszerűségében, mint kékszemű, tisztaszívű gyermekek és lefegyvereznek. És így, ha bizonyos is, hogy ez a kicsi könyv a mai vallásos költészethez művészi szempontból nem ér fel (mert hisz az egyszerűség még nem kész művészet), ha a verstan nem egyszer kárvallottan marad is a ritmus nehéz járása, a rímek gyöngesége miatt: a dalok lelkét nézve azt mondjuk, hogy Földes Annától igazán kedves, bájos Mária-dalokat kaptunk. Ami még kívánatos (a verstan), azt ő igen könnyen megszerzi a jövőben. És itt nem az új líra verstanára gondolok, mert az Földes Annának legalább egyelőre nem válnék előnyére, hanem a régebbi vallásos lírára, melyben a szerző még nagy készséget szerezhet magának. (Omega.)

*

A „Kath. Gyermekvédelem.“ II. évfolyamának márciusi száma Keményfy K. Dániel szerkesztésében a következő tartalommal jelent meg:

1. A katolikus gyermekvédelem szükségese Budapesten Keményfy K. Dánieltől.

2. A katolikus gyermekvédelem és az ifjúság. Dr. Mattyasóvszky Kassziántól.

3. Néhány nevelési szempont a védeceknél. Farkas Edittől.

4. Gyermekvédelmi tarlózások. Esztergomtól.

5. Egyesületünk fejlődése és a gondozott gyermekek. Krónikástól.

6. Tárca: Senki fia. Fülöp Ferentől.

7. Egyesületünk. (Rajz a pécsegyszegyház gondozottokról). Beck Lajostól.

A keresztény jellegű gyermekmentés ügyét szolgáló s Keményfy K. Dániel szerkesztésében megjelenő egyesületi Közlönyt melegen ajánljuk. Megrendelhető Esztergomban. Előfizetési ára 2 korona. Rendes tagok 2 korona tagsági díj fejében kapják.

*

Az Egyházi Közlöny (szerkeszti Geryly József) XXV. évf. 14. száma rendkívül érdekes tartalommal jelent meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-utca 19. sz.

H I R E K.

Szentségimádás volt múlt vasárnap a zárda templomában. Hónapról-hónapra szomorúan kell konstatálni, hogy a templom nagyon kicsiny és szűk. A befejező szentbeszédet dr. Vécsey tartotta, a litániát az egyleti igazgató.

Uj alapító tagok lettek az Oltáregyletben: Kovács Lajos praelátus-kanonok és Szporni János regens.

Özv. Majláth Györgyné ő excellenciájának távozása évről-évre — bár minél tovább tartana — örömtől hoz érkezésével és szomorúságot távozásával. Múlt vasárnap utazott el püspök fia kíséretében. Vele utazott Döbrössy Alajos kanonok és dr. Csúby Bonifác udvari orvos nejevel. A székesegyház előtt a papnövényedékek, odébb a kisszeminárium álltak sorfalat és búcsúztak el a kegyelmes aszszonytól.

Továbbképző tanfolyamra utazott el Budapestre dr. Csúby Bonifác nejevel. A tanfolyam két hétig tart.

Az első fecskék, a hamisítatlan, valódi fecskék e hó 6-dikán megérkeztek városunkba.

Intézkedés a jubileumi búcsúról. A teljes búcsú elnyerhető fehérvásárnaptól (március 30.) a Szepthelentől fogantató sz. Szűz ünnepéig (dec. 8.) nemcsak az örökvárosban, hanem minden helyen. A rendes feltételeken kívül (töredelmes sz. gyónás, sz. áldozás, az Anyaszentegyház szándékára végzendő imádság, a szegényeknek, vagy más kath. célokra nyújtandó adományok) hatszor meg kell látogatni a községnek vagy városnak főtemplomát. Minden gyóntatónak rendkívüli felhatalmazása van, hogy a jubileum tartama alatt nemcsak a püspöknek, hanem a Szentséges Atyának különös módon fentartott esetek alól is feloldozhassa a bűnbánókat. Szerzetesek és apácák saját templomaikban is elnyerhetik a teljes búcsút, s bármely különben approbált gyóntató atyánál végezhetik jubileumi sz. gyónásukat.

A kath. elemi iskola zászlószentelése újabb intézkedés folytán nem holnap

13-án lesz, hanem június hó 8-án a székesegyházban a főpásztor által, amikor bérmálás is lesz.

Zárdai igazgatók nem lehetnek gyónatói az irgalmas nővéreknek — a római rendelet értelmében. Melyről a VII. sz. pp. körlevelé így ír:

Midőn a fenti apostoli rendeletet kihirdetem, arra kérem a női szerzetek elöljáróit, tartsák magukat szigorúan annak minden egyes pontjához; tegyenek ide jelentést, ha a gyónatók joghatósága lejárt, vagy a rendelet értelmében azt tovább még nem tarthatják. Közöljék a rendelet egész terjedelmében az intézet vagy zárdai főnöknőjével is, és gondoskodjanak arról, hogy a gyülekezet minden egyes tagja róla tudomást szerezhessen. Gyulafehérvárt, 1913. március 25.

Április 11. Az erdélyi kath. Státus gyulafehérvári főgimnáziumának tanulóifjúsága az április hó 11-ki nemzeti ünnepen résztvett az intézeti kápolnában tartott szentmisén, amely után a Vörösmarty-önképzőkör nyilvános hazafias ünnepséget rendezett a főgimnázium tornacsarnokában. A vegyeskar Himmusz éneke után Timár Sándor VIII. oszt. papnövendék tanulságosan méltatta az 1848-as törvényeknek s azok szentesítésének nagy jelentőségét, aztán Farkas Imre és Farkas Lajos: „A vén cigány” című melodramáját előadta: Roska Jakab VIII. oszt. Jáger Lajos harmónium-, Dergán Károly és Krzyzewszky Jenő hegedűkíséretével. A „Szózat” éneke zárta be az ünnepséget.

A kath. Legényegylet ünnepe van holnap, Sz. József oltalma ünnepén. Ezért 10 órakor a szent Ferencrendiek templomában ünnepi nagymiséát mond az egylet farradhatalan elnöke Ra s Károly tanár és únnepi szentbeszédét mond dr. V e c s e y Aurél báró. Este évi közgyűlés.

Oltáregyletünk gyűlése e hó 6-dikán folyt le nagy érdeklődés mellett. A gyűlést az elnökök akadályoztatása miatt az igazgató vezette. Az elnök gyengélkedik, az alelnök elutazott. A máltai kongresszusról beszélt az igazgató, melynek befejezése hódolatos körmenettel e hó 27-én lesz, ajánlotta e napra a szentáldozást. A jubileumi búcsút hirdette ki. A pénztáros az egylet köszönete mellett megkapta a felmentést az 1912. évre. Szomorú szívvel jelenti, hogy kegyelmes díszelnökiünk eltávozott. Az egyleti lap világságos helyzetét olvastatta fel a lapunkból. Bejelentette az új alapító tagokat. Jelenti, hogy május 4-én gyönyörű Szentóra ájtatosságot tart az egylet. Más fontos tárgy megbeszélése után a gyűlés azzal a határozattal végződött, hogy dr. S z e n t i v á n y i Róbert tanárnak a lelkigyakorlat megtartásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Zarándoklat Lourdesba. Az április hó 28-án Budapestről induló országos zarándoklat útitervét és részletes programját a rendezőség már teljesen kidolgozta s legközelebb a jelentkezőknek elküldi. A vezető püspök az egész vonalon együtt fog utazni a zarándokkal s velük lesz lelki vezetőjük P. B a n g h a Béla Jézustársasági atya. N e m e s Antal dr. püspök, aki már több ízben volt a magyarokkal hasonló utazásaiknál, a legnagyobb készséggel teljesítette ez évben is a hozzá intézett kérést. A jelentkezéseket — már a

vasúttársaságok és a szállodák megfelelő pontos értesíthetése végett is — április hó 15-én zárja le az Országos Katolikus Szövetség (Budapest, IV. Ferenciek-tere 7. III. lépcső I. em. 8.)

Az Osservatore Romano egyik legutóbbi száma közli az e hónap 23—27-én Málta szigetén tartandó 24. nemzetközi eucharisztikus kongresszusnak részletes programját. Eszerint a kongresszus főbb mozzanatai ezek lesznek:

Április 22, kedd. Délután 3 órakor Ferrata bíboros, pápai legatus ünnepélyes fogadása a kikötőben. Innen bevonulás a székesegyházban, ahol a máltai érsek üdvözlö a legatust. Végül Ferrata a Szent-János-székesegyházban imát mond.

Április 23, szerda. Délután fél 4 órakor ünnepélyes megnyitógyűlés a Rotonda della Musta-ban. A megnyitóbeszédet a pápai bíboros követ mondja. Beszélnek még Pace máltai érsek, Heylen namuri püspök és Sammut jezsuita atya. Este 8 órakor prédikáció és áldás az összes templomokban.

Április 24, csütörtök. Reggel szentmisek és áldozás. Dél előtt 10—12 óra között különböző szakosztályi ülések. Délután fél 4 órakor második nyilvános gyűlés a Rotundában. Este ájtatosság, 10 órakor fogadás a pápai legatusnál a püspöki palotában.

Április 25, péntek. Mint csütörtökön. Délután fél 4 órakor harmadik nyilvános gyűlés.

Április 26, szombat. Reggel 7 órakor egyetemes áldozás és szentmisek. Dél előtt 11 órakor negyedik nyilvános és zárógyűlés. Délután 5 órakor a tenger megáldása az Oltárszentséggel.

Április 27, vasárnap. Reggel szentáldozás és misék. Délután fél 4 órakor ünnepélyes euch. körmenet Malta utcáin. Este kivilágítás. (gv.)

A székellyföldi iparfejlesztési miniszteri biztos útja. B e r n á d y György főispán, a székellyföldi iparfejlesztés miniszteri biztos, körútjában meglátogatta Kézdivásárhelyt is. A miniszteri biztos és az érdekeltség összejövetelén T ö r ö k Andor polgármester Kézdivásárhelynek az iparfejlesztés tekintetében való kívánságait ismertette és ezen kívánságokat emlékirat alakjában is átadta a min. biztosnak. Bernády György egyes kívánságok megvalósítását kilátásba is helyezte, egyúttal programját is kifejtette. Kézdivásárhelynek apróbb-nagyobb kívánságai közt a legjelentősebb, hogy Ágostonfalvától az Ojtozi-szorosnak irányított összeköttetést kapjon, a mi két vármegyének válnék javára.

A dolnji-miholjaci szalonka vadászat az idén következő eredményvel végződött: Ferenc Ferdinánd trónörökös 40, br. Rumerskirch 16, gróf Wallis György 13, gróf Andrassy Gyula 15, gróf Hadik János 31, gróf Majláth György 18, gróf Majláth József 24, örgróf Pallavicini György 37, gróf Majláth István 17, Prónay Gyula 2, Mihalkovich Antal 30, Major Schwarr 22, gróf Majláth László 128, erdész- és vadász-személyzet 111 darabot lőtt. Összesen 504.

Szepliszentgyörgyön szentgyakorlatokat tartott B u z i t s k a Jenő, jézustársasági atya a róm. kath. híveknek. Már-

cius 30-án délután 5 órakor kezdődött meg s tartott április 3-ig naponként két-két szentbeszéddel. — Hogy a jó páternek szavai mélyen belenyúltak a szivekbe, bizonyítja a tény, hogy bár mindjárt Husvét után volt a szentgyakorlat, — amikor legtöbbször elvégezték husvét szentgyónásukat — mégis mintegy háromszáz hívő járult a szentgyónáshoz és közös szentáldozáshoz.

Németország termésátlagai. Ha tudjuk azt, hogy Németországnak 1885-ben kat. holdanként és az országos átlagban 8.20 mm. búzája termett, holott 1907-ben országos buzatermése átlag 11.41 métermázsá volt, akkor méltán kérdezhetjük, miért fokozódott 3.21 métermázsával országos átlagtermése, holott nálunk ugyan ezen idő alatt csak 0.3 métermázsával fokozódott az országos buza termésátlag. Hát e kérdésre a felelet igen egyszerű, az t. i., hogy míg Németország országos átlagban kat. holdanként 3 kg. műtrágyát használt el, addig 1907-ben 107 kg., tehát ugyanazon idő alatt míg termésátlagában búzából 3.21 métermázsával emelkedett, műtrágya fogyasztása is 3 kg.-ról 127 kg.-ra szokott fel. Lehetetlenség tehát összefüggést nem találni a termésátlagok emelkedése és a műtrágya fogyasztás emelkedése között. Ellenben hazánkban 1885-ben a műtrágyákat nem is ismerték. Elterjedésük azóta is roppant lassú és ma is mindössze 12 kg. műtrágyát fogyasztunk el országos átlagban kat. holdanként. Nem állítjuk, hogy Németország buza termésátlagának nagymérvű emelkedését egyedül a műtrágyák okozták, kétségtelenül azonban, hogy e tekintetben a legnagyobb szerepük a műtrágyáknak volt. Nem dobott pénz tehát az az összeg, a mit a gazda műtrágyáért kiad, mert a többtermelésben 3—4-szeresen térül meg annak ára, ha helyesen alkalmazza a műtrágyákat. Helyesen alkalmazzuk pedig a tavaszi kalászosok alá akkor, ha a kat. holdanként alkalmazandó 150 gk. superfoszfát kiszórását nem hagyja tavaszra, hanem hőmentes időben rászórjuk a megfagyott szántásra, s csak beboronálását hagyja tavaszra.

Székellyudvarhelyt a szent Ferencrendiek vezetése alatt levő róm. kath. fiúiskola 1913. évi április hó 13-án, vasárnap este 8 órakor a „Budapest”-szálló nagytermében műsoros estélyt rendez. Műsor: I. Prolog zenekísérettel Benke Tibortól. Előadja Molnár József III. oszt. tan. 2. Népdal egyveleg. Előadja a III., IV. és V. oszt. növendékek. Mindnyájunknak el kell menni — című népszínművet Benke Istvántól 3 felvonásban.

Az Edison mosiban volt a familia, a papa, a mama, meg a kis fiú, Gyuri. Valami indiánus történet játszódott le a vászon és mikor az indiánusok, a csata előtt, befestették az arcukat, Gyuri megkérdezte a papától:

— Papa! Mit csinálnak ezek?

— Befestik az arcukat, fiacskám, mielőtt a harcba indulnak.

Gyuri meg volt elégedve a felvilágosítással és hallgatott.

Másnap este egyszerre beszaladt Gyuri a papa dolgozószobájába. A mama épp öltözködött, estélyre készülődött.

— Mi az, fiacskám, mit akarsz? — kérdezte a papa.

Gyuri lelkenedve jelentette:

— Kérlek, papa, a mama h a r c b a i n d u l ! ! . . .

Püspöki pásztorlevél a női divat ellen.

Karlin dr. trieszti megyéspüspök a multkor közzétett böjti pásztorlevelében, a melynek úgy a templomokban, mint az iskolákban való felolvasását elrendelte, a velencei patriárcha emlékezetes pásztorleveléhez hasonlóan, a modern női divattal foglalkozik. A pásztorlevélnek ez a része így szól:

— Az utóbbi időben sok helyről felhangzik a panasz, hogy különösen a városokban lakó nők annyira hiuk az öltözködésben, hogy a divatnak néhány szabóremeke nemcsak túlságosan lenge, hanem egyszerűen megbotránkoztató. Sajnos, napról-napra találkozhatunk nőkkel, akikről anélkül, hogy becsületükben akarnánk gázolni, elmondhatjuk, hogy csak azért öltözködnek ilyen feltűnően lenge módon, hogy mások figyelmét magukra vonják. Szeretted keresztények! Ha a női nem vagyoni viszonyaihoz mérten pompásan öltözködik, az nincs az Isten törvénye ellen, csak tisztességes legyen az az öltözködés. És semmi kifogásolni valót nem találok azon, ha a nők a legújabb divat szerint ruházkodnak, de ez a divat aztán ne lépje át a tisztesség és tiszteletreméltóság határait. Sajnos azonban, a városokban uralkodó divat olyan, hogy nem az öltözködés főcéljának felel meg, nem az egészségi elveket és a szemérmert tartja szem előtt, hanem az érzéki vágyakat szolgálja. A legkomolyabban kérem önöket, keresztény asszonyok és leányok, ne öltözködjenek úgy, hogy azon mások megbotránkozzanak.

Veteményinség. Kolozsvárról írják:

Veteményinség előtt állunk, mert értesüléseink szerint a bolgárok az idén nem jönnek vissza Kolozsvárra. A Szászfenelesen letelepedett bolgárok a község előljáróságánál már bejelentették, hogy a bérbe vett földekre nem reflektálnak, hasonlóképpen a szamosfalvi bolgár bérlők is. Mert — mint írják a bolgárok — a mostani háborúval elfoglalt területeken fogunk gazdálkodni s különben is igen sokan estek el az öldöklő harcokban. Bulgáriának nagy szüksége van most a munkáskezekre. Minden ép és egészséges munkarőt leköt Bulgária s ha még annyian volnának is, valamennyinek jut bőséges foglalkoztatás otthon és az elfoglalt területeken. Jellemző egyébként Kolozsvár vidékére, hogy a bolgároknak Kolozsvárra bevitt árujából a legnagyobb részt a termelésre hivatott szomszéd községek fogyasztották el.

L E V É L.

Főtisztelendő Szerkesztő Ur!

Bevezetés. Mellékelt kis kritikát azon tiszteletteljes kéréssel vagyok bátor főtisztelendő úrhoz juttatni, szíveskedjék annak a „Közmuvelodés“-ben helyet szorítani. Ha a szövegen esetleg változtatni szükséges, azt is kérem, mert én t. i. csak iparos vagyok s így az írásaimban hibát követhetek el. Éppen az jellemzi a kritikában említett művészeket, hogy én a nemtanult, nem „művelt“ iparos legényke

is megbotránkoztam az Isten, vallást, erkölcsöt kigúnyoló ocsmányságaikon.

A t é n y. Művészet Gyulafehérváron. Hajdani dicsőségednek fényét mindjobban ködbetakaró szegény kis városunk, boldog lehetsz. Meglátogatott a híres, a nagy művész: Littmann Pepi a társulatával. Közönséged is boldog lehet. Szívárfüstös kávéházban, poharak csengése között hallgatta a nagy művészek ajakáról a zsidó zsargonban ékes német nyelven elmondott cifrábnál-cifrább malacságokat. Tapsolhatott az erényeiket ritmusokban kiválogató művésznőknek és elragadhatta magát a nagy művésznőtől, mikor érthetetlen nyelven elmondott ocsmányságai után édes magyar nyelven is — részeg kocsis módjára — eldalolta, hogy: Santa labu Istened a zanyadnak. — Igen. Nemcsak az újmagyarság lehet most boldog, hanem mi mindannyian és ne jusson eszünkbe, hogy tisztességes, lelkiünket, eszünket tápláló előadásokat nálunk csak az üres falaknak tarthatnak, arra meg gondolni se merjük, hogy mikor lesz már hatáságainkban annyi energia, hogy az ilyen trüppokat portómentesen elszállítsa a galíciai határra.

Gyulafehérvár, 1913. április hó 5.

Veress Egyed,
nyomdász.

C S A R N O K.

Asszonyi hűség.

Írta: Zagyva Mariska.

— Emlékszel-e? Te tizenkét éves voltál, én tizennyolc. Éppen most öt éve! — Ősz volt akkor is. Én készültem a nagy útra, az egyetemre. Tanulni, küzdeni, hogy ember legyek! Édes Ágnesem! Hogyne is emlékeznél? — Ugye, tudod mit mondtunk mi akkor egymásnak?

— És szomorúan, de azért bizalommal a jövőm iránt fogtam kis kezéd, ott a nagy diófátok alatt a padkán. Te vállamra hajtottad angyali fejecskédet és én azt mondtam neked: — Ágnes! mi együtt nőttünk fel, együtt játszadoztunk, fogtuk a lepkéket vígan kergetődzve, mi egymásé leszünk; ha a jóságos Isten úgy akarja! — Te rám mosolyogtál és ártatlan kedves arccal azt mondtad: — Igazán Palikám? — Ha Isten is úgy akarja! — Csak igyekezz, tanulj! Hátha úgy akarja a jó Isten is!? — És én tanultam. Érted! — Nem! Kettőnkért! — És most ember vagyok! Zsbemben a kinevezési okmány! Tanár vagyok Ágnesem! Most enyém az egész világ! Több! A te csillag szemed menyország! Nincs nálamnál boldogabb ember a világon.

— Ágnes, angyalom! — Ugy a szivembe nyilallott. Rossz sejtélem kezd kínozni! — Hátha elkéstem? — Hátha!?

— Igaz, nem nagyon leveleztem senkivel; veled se. Lekötött az élet, a küzds, a tanulás, a sok privát óra! — Hátha elfelejtettél!? — Csak most eszmélek! — Ót év sok idő és ki tudja? — Ti heten vagytok testvérek és öt leány!

— Már a többiek is nagyok! — Istenem — ki tudja? — És te a legszebb. Ágnes. Kétség gyötör! Mond Ágnes szivem,

hogy nem, nem, nem! — Te vársz, és enyém leszel úgy-e? Repülök hozzád! Csókol milliószor Tabid.

Eddig a levél.

— Csaba Tihamér, az Ágnes férje, nem akart semmi magyarázatot. Félkevesztett haragra lobbant s a gyülölködő férfi nem tudta megbocsátani asszonyának, hogy valaha édes, ábrándos kis leány is volt, mint a többi s ez a bájos idyll elstett asszonyéletébe lágyan belemuzsikált.

Bizony éles és buta zenebona fejlődött a kis levél nyomán s a vergődő, remegő fiatal asszony szóhoz sem juthatott.

— A férfi minden józan eszből kivetkőzött egyszeribe.

Csipős és bántó hangon beszélt az ártatlan, bámulat és csodálkozástól meglepődött asszonnyal: — Ohó, megkészt az a rüpök! De ne félj, szabaddá teszek! — Csaba Tihamérnét nem fogja kérdőre vonni holmi kántor Pali; de Horváth Ágnes asszonyt, ó azt igen! — Lesz gondom rá, hogy a botrány elől kitérjek! Az én nevem ne emlegessék együtt a Palikkal! — Ilyen lánykori szerelmeskedéseknek — botrány a vége előbb-utóbb. Holmi ficsúrral szóba nem állok! De nem ám az én feleségem se! S én legyek a lesajnált — férj! — Nem! Soha! — Elválnok!

Míg elvesz feleségül Pál úr, addig én gondoskodom rólad. Aztán légy boldog vele! — Még ma — érted; még ma megteszem a kellő lépést. — Ágnes a buta rémülettől szinte megbénult.

— Gondolatok nélkül, zúgó, szédülő agygyal roskadt össze. — Aztán a kínos napoknak se vége, se hossza!

— Ágnes szenvedett; de tiszta, nyugodt lélekkel és emelt fővel tűrte férje méltatlan bánásmódját. Hisz ártatlan volt! És szívből szerette urát. — Nem is hitt, dacára a sok viharos jelenetnek férje fenyegetésében.

Mégis! Beteljesedett.

Mikor a végzetes aktákat az asszonyka kézhez kapta, elájult.

A lesújtó percek után megnyugodott s gyűlölet nélkül gondolt férje bosszútétére; de megfogadta, hogy soha esküjét meg nem szegi s más férfit ismerni az életben nem fog!

— Martyr lélekkel birt, hát nem csüggedett.

A világ, ez undok és kétszínű lakáhad, szapora étvágygyal falta fel a szép asszony becsületét.

Pláné, mikor a fiatal tanár is megérezte.

— De Ágnes nem azért volt — mulier fortis — hű esküjéhez és önmagához.

— Micsoda harcot vívott meg a leke; az esküvel összekötött férjtől elhagyatva; az irigyeaktól rágalmazva s az aranyos, ártatlan leánykorból visszatérő álmok hű szívé ifjút, elutasítva magától — csak az tudja, aki belá a szívek rejtekébe.

— Teltek az évek. A vipera nyelvek elnémultak. Ágnes talpig feketében csendesen elvonulva élt, mint a gyönyörű hatyú a magányos csillogó tó víztükrén.

Lelke martyromságában szebb volt így, mint valaha!

— A férfi járta a gazdagok világgyűlöldő, búfelejtő útját.

Bebarangolta a külföldet s a zúgó szelek szárnyán repült néha a hírszava Ágnes magányába.

— Annál élénkebben élt emléke a szívében. Mit rejtve, rejtett a kutató, vizsgál szemek elől s ott a szentély istenes csendjében imák sóhajában suttogott érte — a férjeért — kit, hűen szeretve, titkon maga előtt is elleplezte — vissza-vissza vált.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Óradna. Jönni fog értékes dolgozata; csak türelmet kérünk; mint tessék látni most el vagyunk látva hosszú dolgozatokkal. Bizony szegénye volna Erdélynek, ha az OE. lapot bukni engednék. Üdvözlét.

Modern közelemény stb. Jönni fog s attól a számtól kezdve próba kép küldöm a lapot.

Y. Mi is olvastuk azt az aradi csodabogarat az új plébánosról és címzetes püsköpségről és még egyébről.

Szám: 693—1913. tkvi.

Árverési hirdeteményi kivonat.

A gyulafehérvári kir. törvényszék, mint tkvi. hatóság közhírré teszi, hogy Plopcásán Mánui sellemberki lakós végrehajthatónak Alekusán Todorné szül. Ple-sa Mária végrehajtást szenvedő elleni 186 korona 84 fillér tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. tszék. mint tkvi hatóság a területén levő s a gyulafehérvári 1892. sz. tjkvben A + 1. rendszám 1207/1. hrszám belső-ségre az árverést 975 korona — fill. ezen-nel megállapított kikiáltási árban elren-delte és hogy a fennebb megjelölt ingat-lan az 1913. évi április hó 26-ik napján dél-előtt 9 óraker Gyulafehérvárt a kir. tszék tkvi hatóságának hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a meg-állapított kikiáltási ár kétharmadán alól nem adható el.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881: 4X: t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt J. M. ren-delet 8 §-ában kijelölt ovadékképes érték-papírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881: 60: t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű el-ismervényt átszolgáltatni, árverési vevő pedig a bánatpénzt a vhn. 25. §-a értel-mében kiegészíteni köteles.

A kir. tszék mint tkvi hatóság.

Gyulafehérvárt, 1913. február hó 5. Muntean Szemprionusz sk. ó. m. k. f. kir. tszéki jegyző.

A kiadmány hitelül:
Olvashatatlan aláírás.

Kir. tkvvezető.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET”

Képes heti folyóirat. Előkelő színvona-lon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szer-kesztői jeles katolikus írók gárdája élén Izsóf Alajos. Előfizetési ára egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmu, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

o Erdélyi o hegyi borok

Erdély egyik legrégebb ke-
resztény cégénél ::

Keleti L.

szőlőbirtokos és bor nagy-
kereskedőnél kapható ::

Szászsebes o o Szeben m.

Ára hektoliterenként :

1912. évi zamatos er- délyi fehér asztalibor K 65.—	
1911. évi zamatos erd- élyi fehér asztalibor K 78.—	
1911. évi marosmenti finom fehér bor, erős K 85.—	
1905. évi pecesenybor, fehér, finom, erős . . K 95.—	
Legfinomabb erős erdélyi hegyi fajborok .	
Ó Rizling, fehér . . . K 100.—	
Ó Som . . . . . K 110.—	
Ó Muskotályi fehér . K 120.—	
Ó Burgundi vörös . . K 100.—	

Megrendeléseket utánvét, hitel-
képes egyéneknek 3 havi hitel
mellett, általam kölesőn adott
(vagy megrendelő saját hordójá-
ban) 56 literen felüli hordókban
teljesíték, mely hordókat 8 héten
belül tisztán és sértetlen állapot-
ban bérmentve visszaveszek. 100
literen aloli megrendelésnél az árak
literenként 2 fillérrel magasabbak.
Postai mintadolozókban 1 decis
mintákat darabonként 60 fillér
levélbélyeg beklődése ellenében
franco küldök. . . Posta és vasut-
állomás : S Z Á S Z S E B E S.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó

PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a
legjobb szabású, minőségű és finoman
kidolgozott reverendák és címádák,
papi civil öltönyök előállítására.
Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű
egyházi ruhák: casulák, pluvialék velu-
mok, baldachinmok, minisztráns ruhák
zászlók, lobogók, karingek, álbák, ke-
helyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem
Bécsbe menni. Üzletem versenyképes
minden pesti vagy bécsi céggel úgy
szabászat, mint ár és minőség tekint-
etében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón
és jól eszközöltetnek.

Költségvetés és árjegyzék ingyen!
Személyesen is megjelenek!

Templomok, oltárok, szószé-
kek festését és aranyozását
elvállalja a legjobb kivitelben és
jutányos árban

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő

KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését dijta-
lanul elvállalom.

Hinger József

asztalos mester Gyulafehérvár

Széchenyi-utca 10. sz., (saját ház) a Jickeli-fele vasraktárral szemben

K épület munkát, festett, mas-
sív és furnéros butormunkát,
É portálé és boltberendezést,
S úgyszintén javításokat is el-
fogad. Szállít és lerak tölgy
Z és bükkparketát. Árjegyzék
I szerint vendéglői, irodai és
T ebédlőszékeket, tükröket mé-
ret szerint. Raktáron tart
minden fajta fakoporsókat is.

Lelkiismeretes és pontos kiszolgálás. — Szolid árak.
Tervrajzok dijtanul készíttetnek.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal
mindennemű templom berendezési és felszerelési tárgyak, u. m.:
oltár, szószék, gyóntatószék, templompadok, szentély-korlát és egyéb felszerelési tárgyak készítését, szállítását, régi oltárok aranyozását és átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel készséggel szolgálok.

Több kisebb méretű vagy több nagyobb megrendelésnél személyes megjelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC
KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET — GYULAFEHÉRVÁR.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű irodai cikkeken, író- és fogalmazványpapirosokban, stb.

Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

*Készít Mű- és ujságnymást
különös versenyképes árban*

Mindennemű nyomtatványok a modern igényeknek megfelelően.

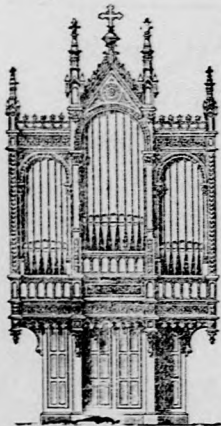
Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyóirat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t. egyháztanács tudomására hozni, miszerint orgona- és harmonium-építő

műhelyemet

teljesen ujjonnan rendeztem be, minek utánna módomban áll a legnagyobb szabású orgona-építését is elvállalni. Bárminemű javításokat átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál

NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymegye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

Árak különként:

2·40 K., 3·20 K., 4 K., 5 K., II.